

Is Sants d'Olot

L'exposició que sobre els sants d'Olot ha muntat el Museu Comarcal de la Garrotxa (sota la direcció de Gabriel Alcalde, Toni Monturiol i Teresa Planagumà), amb la col·laboració de la Direcció General del Patrimoni Cultural, arriba en un moment de profunda crisi per aquesta indústria. De fet, no penso pas que l'objectiu d'aquesta mostra, que ha servit per inaugurar les obres de reforma de la Sala Oberta, lligada al Museu, hagi estat el revifar les vendes, sinó la de mostrar el que és i ha estat aquesta peculiar artesanania tan vinculada a la ciutat.

En un context dessacralitzat, hom ha pretès tractar els aspectes estètics, antropològics i socials d'aquests objectes de culte, sovint tan discutits.

L'exposició, oberta els mesos d'abril i maig, haurà de recórrer altres poblacions de Catalunya, si bé més reduïda de contingut, donada la quantitat de material que forma la mostra.

En realitat, és l'evolució de les creences i la religiositat el que ens permet ara contemplar aquestes figures sagrades des d'un punt de vista etnològic i industrial, lluny dels altars d'on fa temps que, per efecte de Concili Vaticà II i les directrius eclesials han estat esbandides, i han deixat de complir les seves

funcions. Els aspectes artístics d'una imatgeria barroca i popular, lligada a la

decimonònica estètica

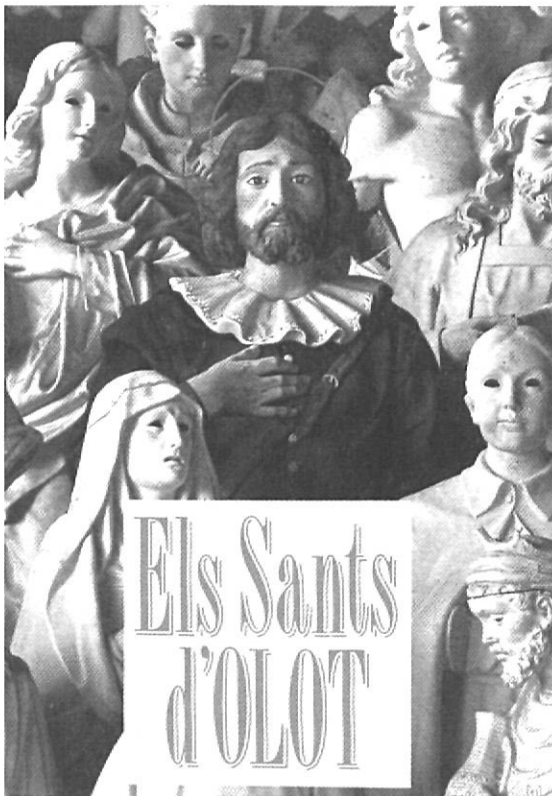
Saint Sulpice, descrits modernament sota el prisma del kitsch, han estat sens dubte un dels objectius, sinó el més important, que

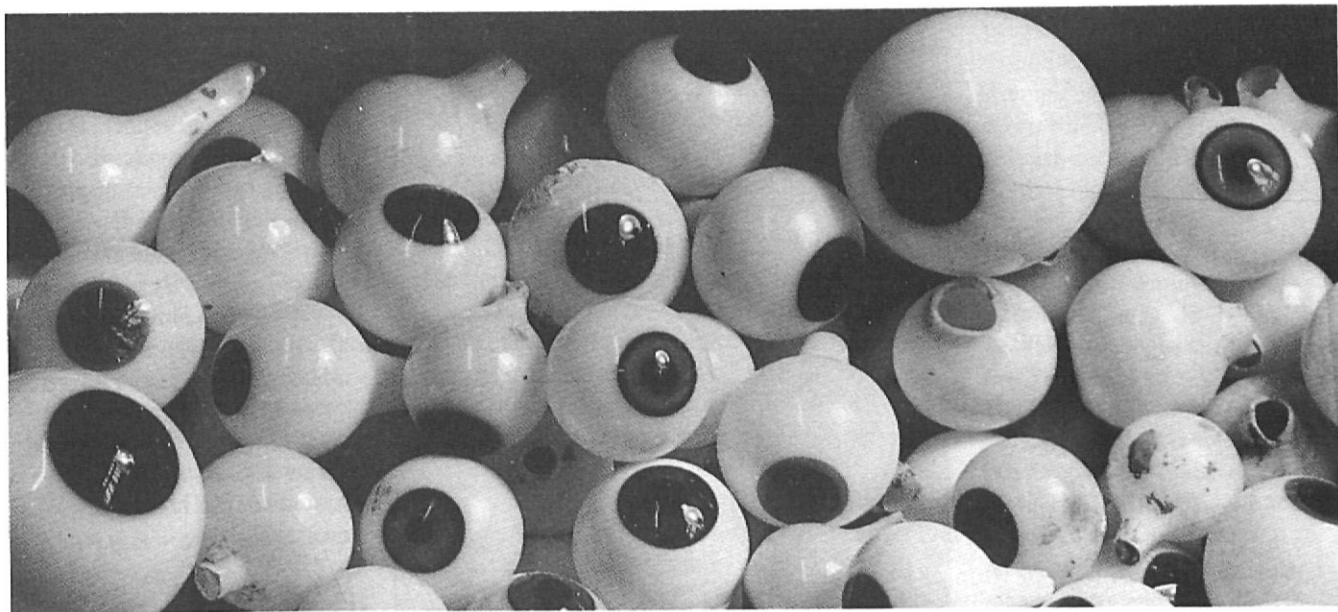
s'han proposat els organitzadors de

l'exposició. En aquest sentit, cal considerar com molt adient l'espai creat per Xavier Bulbena, que reforça plenament la mateixa estètica, popular i encatronada, dels sants.

Des d'un punt de vista formal, la mostra que hem vist a Olot ofereix una acumulació d'imatges prou notable, que permet una visió de les diverses etapes per les quals han

passat els sants d'Olot, des dels inicis, a la darrereria del passat segle quan es fundà el primer taller, sota l'impuls dels Vayreda, els Berga, i amb escultors de probada capacitat, com el mateix Miquel Blay, fins a l'actual vulgarització seriada dels sants americans, tot passant pels intents de reconversió dels anys trenta (figures decoratives i pedagògiques), i altres epifenòmens més o menys vinculats a la indústria olotina, com els gegants. Sovint, en

recórrer l'exposició, hom té la impressió d'un cert amuntegament, com l'estudiada seriació de Sants Cristos, però que, en definitiva, constitueix una real evocació dels tallers en funcionament.

Pel que fa al contingut, crec que a la mostra, que pretén ésser «un recorregut per la història i els fenòmens econòmics i socials de la vida dels sants d'Olot, tot volent presentar-los d'una manera formal, però també amena, divertida i curiosa», com afirmen els seus organitzadors, ha assolit plenament la segona part dels objectius, i és més discutible que ho aconsegueixi en la primera. Al meu entendre li manca una certa capacitat explicativa i, sobretot, documental. Hom hi troba a faltar una millor representació de les imatges més clàssiques, quant als inicis de la indústria, una millor aproximació al que ha representat la indústria a Olot, i

una manca de referència al context i l'ús habitual que tenien les imatges quan sortien dels tallers, els altars barrocs, i la religiositat popular. Potser, val a dir-ho tot, s'ha optat per una certa simplificació, tenint en compte que amb motiu de l'exposició s'ha editat un llibre-catàleg que pot ésser qualificat d'excel·lent. Diferents autors hi tracten aspectes històrics, i són especialment notables les aproximacions a la plàstica, al kitsch i a l'ús dels sants que fa en Jaume Fàbrega. Entre d'altres, destaquem també el patètic diagnòstic que ofereix el

Gremi d'Estatuària Religiosa d'Olot, així com el vocabulari i argot específic recopilats per Toni Monturiol i Teresa Planagumà. Alexandre Cuéllar, que és avui encara l'autor que ha tractat amb més profunditat els sants d'Olot, hi té també uns deliciosos articles. Aquest llibre constitueix sense cap mena de dubte el complement indispensable de l'exposició.

Cal aventurar un bon èxit per aquesta mostra, quan comenci a voltar per Catalunya, com ho ha estat a Olot, donada la seva innegable plasticitat, els valors antropològics i religiosos acceptats, i l'originalitat d'aquesta artesanía que ha portat el nom de la ciutat arreu.

JORDI PUJULA